

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף סח

(בדף הקודם): מעשה בתינוק שהיו צריכים למולו בשבת, והכינו לו מים חמים מלפני שבת (כדי לרוחצו לפני המילה) ונשפכו המים בשבת. ולפי שהם לא עשו עירובי חצרות ולא שיתופי מבואות התיר להם רבה שיאמרו לנכרי שיביא להם (= אמירה לנכרי אסורה בשבת מדרבנן).

אביי רצה להקשות על הוראתו של רבה - שהרי כפי שהזאה של מי חטאת על טמא מת היא 'שבות' ואסורה מדרבנן בשבת כך אמירה לנכרי היא 'שבות' ואסורה בשבת. אבל רב יוסף לא הניח לו להקשות, לפי שבאיסורי רבנן קודם עושים כהוראתו של החכם ורק אח"כ מקשים עליו.

לאחר שעשו כהוראתו של רבה אמר רב יוסף לאביי שכאן מדובר ב'שבות' שאין בו מעשה (= שהנכרי לא עושה מלאכה דאורייתא), שהרי רבה לא אמר לנכרי שיחמם מים עבור התינוק בשבת אלא שיביא לו מים חמים מוכנים, ונמצא שאמר לנכרי לעשות איסור הוצאה שהוא מדרבנן, ובשבות כזה יש להקל לצורך מצוות מילה.

רבה בר רב חנן מקשה לאביי: מדוע לא עשו שיתוף במבוי הנ"ל? השיב לו אביי: לפי שאין זה מכבודו של רבה לטרוח ולאסוף פת מבני החצר עבור העירוב, ואני טרוד בלימודי, ובני המבוי לא דואגים לעשות עירוב ושיתוף. ואם תאמר שהרי אני יכול להקנות להם פת משלי? אין זה מועיל, כיון שאם בני המבוי יבקשו ממני לתת להם מהפת כדי לאכול לא יהיה באפשרותי לתת להם, לפי שאין לי יכולת לוותר להם בכל שבת, ונמצא שלא הקניתי להם בלב שלם ובטל השיתוף.

רבה בר רב חנן מוסיף להקשות: תִּקְנֶה להם רביעית חומץ מאחת החביות שלך, שעל זה אין אתה מקפיד אם יבקשו ממך. השיב לו אביי: אין משתתפים באוצר (= בדבר אֶצוּר ומכונס כגון יין), לפי שלא מבורר איזה מהיין או החומץ חל עליו השיתוף, וכאשר יקחו יין מהחבית יתכן שזהו היין שבו שיתפו, ונמצא שבטל השיתוף.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

המת בבית ובו פתחים הרבה: מת שנמצא בבית שיש לו הרבה פתחים נעולים, ובחלל הפתחים מבחוץ מונחים כלים, ואין אנו יודעים באיזה פתח יוציאו את המת, כל הכלים הנמצאים תחת הפתחים טמאים מספק שמא משם יוציאו את המת (= כל מה שנמצא תחת המשקוף בחלל הפתח מבחוץ נחשב כמונח באהל המת, וכשהדלת נעולה הרי הוא חוצצת בפני הטומאה, אבל אם סופו של המת לצאת מהפתח הרי הוא נחשב כפתוח לאוהל המת). ואם נפתח אחד מן הפתחים, הכלים הנמצאים שם טמאים ושאר הפתחים טהורים, שבודאי המת לא יצא דרכם.

ובמקרה שכל הפתחים נעולים אבל הוא חשב להוציא את המת בפתח מסוים, הרי הוא מציל את כל הפתחים מלהיטמא, שבודאי המת לא יצא דרכם. לדעת בית שמאי מחשבה זו מועילה דוקא כשחשב עוד לפני שימות המת שעדיין לא ירדה הטומאה על הפתחים, אבל אם חשב לאחר שימות המת וכבר ירדה טומאה על הפתחים אין מחשבתו מועילה לבטל את הטומאה מהפתחים למפרע (אלא תועיל רק לכלים שיהיו מונחים מכאן ולהבא). ולדעת בית הלל מחשבתו מועילה אף אם חשב לאחר שימות המת, לפי שיש 'ברירה' למפרע ואנו אומרים שכעת הוברר שכבר אתמול לפני שמת המת היתה דעתו להוציא דוקא מפתח זה, ואף הכלים שהיו בשאר הפתחים קודם מחשבתו טהורים.

נמצא שב"ש וב"ה חולקים האם יש 'ברירה' למפרע, והם חולקים אף לענין האם משתתפים באוצר - שאם יש ברירה למפרע אנו אומרים שהתברר למפרע שמה שנשאר באוצר בו נעשה השיתוף מבואות, ואף אם לקחו יין מהחבית לא התבטל השיתוף.

מעשה בתינוק שהיו צריכים למולו בשבת, ונשפכו במים החמים שהכינו לו קודם השבת. אמר להם רבא שאם אמו של התינוק אומרת שהיא צריכה לשתות מים חמים יחמם הנכרי מים בשבילה ובשביל התינוק בפעם אחת (= יולדת לאחר שבעה ימים שאמרה שהיא צריכה משהו, מותר לנכרי לעשות עבורה בשבת). ואף שהיא

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אכלה תמרים שהם צוננים (= וזה סימן שהיא בריאה ואינה צריכה מים חמים) יתכן שמחמת החולי השתבשה דעתה ואינה מבחינה במה שאוכלת, ואם היא אומרת שהיא צריכה מים חמים מותר לחמם לה ע"י נכרי.

מעשה בתינוק שהיו צריכים למולו בשבת, ונשפכו המים החמים שהכינו לו קודם השבת. בחצרו של רבא היו מים חמים, והתינוק שנשפכו מימיו היה בחצר אחרת שהיה לה פתח לחצרו של רבא, אבל הם לא עירבו ביניהם. בביתו של רבא היו חדרים פנימיים שאינם פתוחים לחצר (= "בי נשי"), וחדרים חיצוניים הפתוחים לחצר (= "בי גברי"). רבא ביטל את רשותו לחצר השנייה שהתינוק שם, ואמר להם שיפנו את חפציו לחדרים הפנימיים (= שכיון שביטל את רשותו אסור לו להוציא את חפציו לחצר, שהרי היא אינה שלו) והלך וישב שם, ובכך יכלו בני אותה חצר להביא את המים מחצרו של רבא לחצרו של התינוק.

רבא שאמר להם שיפנו את חפציו לחדרים הפנימיים, סובר בשמואל שלאחר שהוא ביטל את רשותו לחצר השניה אין הם יכולים לחזור ולבטל לו את רשותם, ולכן אין הוא יכול להשתמש בחצרו כל השבת (= והטעם הוא שלא יהיה הביטול כשחוק והיתול - שמבטל לשני ואח"כ שוב השני מבטל לו). אבל לדעת רב גם לאחר שרבא ביטל להם והם לקחו את המים לתינוק, הם יכולים לחזור ולבטל לו, ושוב הוא יכול להשתמש בחצר.

אמר רב אחא בר חנא אמר רב ששת: מי ששכח ולא עירב ונתן (= ביטל) את רשותו לבני החצר, ולאחר מכן הוציא מביתו לחצר, לדעת רבי מאיר הרי הוא אוסר על בני החצר, לפי שבכך שהוא הוציא הרי הוא חוזר ולוקח את רשותו. ולדעת רבי יהודה אם הוציא במזיד אוסר, אבל אם הוציא בשוגג לא אוסר, שאין זה נחשב שחזר בו מביטולו.

אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי וכו': נחלקו תנא קמא ורבן גמליאל האם צדוקי דינו כנכרי שאינו יכול לבטל רשותו, וצריכים לשכור ממנו כדי שלא יאסור את בני המבוי, או שאינו כנכרי ואף שאינו מודה בעירוב יכול הוא לבטל רשותו.